

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	XI
UVOD.....	1

PRVI DEO

ISTORIJAT, PRAVNI SISTEM I STRUKTURA EVROPSKE UNIJE

I Poglavlje

ISTORIJSKI KONTEKST NASTANKA EVROPSKE UNIJE

- OD FEDERALIZMA DO FUNKCIONALIZMA -

1. Uvodne napomene	8
2. Istorijski osvrt na stvaranje Evropskih zajednica	9
2.1. Šumanova deklaracija i stvaranje Evropske zajednice za uglj i čelik	10
2.1.1. Institucionalno ustrojstvo Evropske zajednice za uglj i čelik (EZUČ) – primer funkcionalnog pristupa integraciji	14
2.2. Evropska odbrambena zajednica i Evropska politička zajednica – rezultat federalističkih shvatanja integracije	19
2.3. Evropska ekonomska zajednica (EEZ) i Evropska zajednica za atomsku energiju (EURATOM) – povratak funkcionalističkoj metodi integracije	22
2.4. Jedinstvena institucionalna struktura tri evropske zajednice	26
3. Koreni stvaranja Evropske unije	27
3.1. Luksemburška konferencija.....	27
3.2. Temelji ideje o Evropskoj uniji - Tindemansov izveštaj.....	29
3.3. Svečana deklaracija o Evropskoj uniji	32
3.4. Predlog ugovora o Evropskoj uniji – inicijativa Evropskog parlamenta	33
3.5. Evropa u dve brzine	35
4. Institucionalna reforma Zajednice	36
4.1. Jedinstveni evropski akt i institucionalne promene.....	36
4.2. Donošenje Ugovora o Evropskoj uniji	38
4.3. U susret korenitim reformama Zajednice	40

II Poglavlje

PRAVNI SISTEM I STRUKTURA EVROPSKE UNIJE

1. Osnovni principi pravnog sistema EU	47
Princip neposredne primene i direktnog dejstva.	49
Princip primata komunitarnog pravnog sistema nad nacionalnim - nadnacionalnost.	52
Primena komunitarnog zakonodavstva u državama članicama – neki problemi primene uputstava EU.	54
2. Izvori komunitarnog prava	56
Primarno zakonodavstvo	56
Sekundarno zakonodavstvo	59
Nepisani izvori - Opšta pravna načela i pravni običaji -	60
3. Pravna priroda, struktura i ciljevi Evropske Unije (EU)	62
Uvod.	62
Pravni karakter EU	62
Struktura Evropske Unije – tri stuba EU	64
Ciljevi i osnovne vrednosti Evropske Unije	67

DRUGI DEO

PRAVNA EVOLUCIJA INSTITUCIJA EU I JAČANJE ULOGE EVROPSKOG PARLAMENTA

III Poglavlje

KLJUČNE INSTITUCIJE EU I UGOVOR O EU IZ MASTRIHTA

1. Uvod – Ugovor o EU iz Mاستrihta	72
2. Ciljevi EU kao okvir nadležnosti organa EU.	73
3. Načelo supsidijarnosti - Osnov delovanja organa EU u oblastima konkurentne nadležnosti -	76
4. Položaj Evropskog saveta prema Ugovoru o EU iz Mاستrihta.	84
4.1. Sastav, oblasti delovanja i način odlučivanja.	84
4.2. Nadležnost Evropskog saveta	86
5. Savet ministara - Sastav, nadležnost i način odlučivanja prema Ugovoru o EU iz Mاستrihta -	89
Sastav Saveta ministara.	89
Nadležnost Saveta ministara.	92
Način odlučivanja Saveta ministara.	95
6. Evropski parlament.	99
6.1. Sastav i unutrašnja organizacija	99
6.2. Ovlašćenja EP	102
6.3. Uloga Parlamenta u drugom i trećem stubu EU.	107
7. Evropska Komisija	108
7.1. Sastav i unutrašnja organizacija	108
7.2. Nadležnost Komisije.	110

8. Položaj Evropske centralne banke kao element državnosti EU	114
9. Nezavisnost ECB i uloga Evropskog Parlamenta	122
10. Savetodavni organi EU- Ekonomski i socijalni komitet i Komitet regiona –	127
Ekonomsko-socijalni komitet (EESC) – nastanak i funkcije	127
EESC – sastav i interna organizacija	128
EESC – institucionalna uloga u EU	129
Komitet regiona – nastanak i razvoj	129
Principi aktivnosti Komiteta regiona	130
Sastav i način rada Komiteta regiona	131
Institucionalna uloga Komiteta regiona u EU	131

IV Poglavlje

DVOSTEPENI PRAVOSUDNI SISTEM EU, PRIMENA SUPSIDIJARNOSTI I FINANSIJSKI SUD

1. Evropski sud pravde	133
Uloga i karakter Evropskog suda pravde	133
Sastav Evropskog suda pravde	136
Nadležnost Evropskog suda pravde	138
Postupak pred Evropskim sudom pravde	143
Postupak po direktnim tužbama	143
Postupak po prethodnim pitanjima	146
Posebni postupci	148
2. Prvostepeni sud (1989)	149
Formiranje Prvostepenog suda	149
Nadležnost Prvostepenog suda	150
3. Uloga Evropskog suda pravde u pravnoj reformi EU – Sud pravde kao stvaralac komunitarnog prava -	151
4. Evropski sud pravde i jačanje ovlašćenja Evropskog parlamenta	159
5. Evropski sud pravde i primena principa supsidijarnosti	162
6. Finansijski sud u EU	169
Nastanak i razvoj	169
Ovlašćenja Revizorskog suda	170
Sastav i rad Revizorskog suda	170
Institucionalna uloga Revizorskog suda u EU	173
7. Dometi pravne i institucionalne reforme Ugovora o EU iz Maastrichta	174

V Poglavlje

PRAVNI ASPEKTI I EVOLUCIJA POLOŽAJA EVROPSKOG PARLAMENTA

1. Uvod	177
2. Položaj Evropskog parlamenta prema odredbama osnivačkih ugovora Evropskih zajednica	178
2.1. Sastav i unutrašnja organizacija	178

2.2. Ovlašćenja EP prema odredbama osnivačkih ugovora Zajednice	181
2.2.1. Budžetska ovlašćenja	182
2.2.2. Savetodavna ovlašćenja EP	186
2.2.2.1. Zakonodavni postupak	186
2.2.2.2. Spoljno-politička pitanja.	187
2.2.3. Kontrolna ovlašćenja EP	190
3. Položaj Parlamenta posle donošenja Jedinstvenog evropskog akta (JEA).....	191
3.1. Ovlašćenja EP u zakonodavnom postupku	191
3.1.1. Procedura saradnje	191
3.1.2. Procedura konsultacija	193
3.2. Ovlašćenja Parlamenta u spoljnim odnosima Zajednice.....	194
3.2.1. Saglasnost EP u postupcima zaključivanja međunarodnih sporazuma	194
3.3. Parlament i Evropska politička saradnja	196
3.3.1. Evropska politička saradnja	196
3.3.2. Parlament i Evropska politička saradnja	198
4. Položaj Parlamenta prema odredbama Ugovora o EU iz Mاستrihta.....	200
4.1. Opšte karakteristike položaja EP prema Ugovoru o EU iz Mاستrihta	200
4.2. Zakonodavna ovlašćenja Parlamenta	203
4.2.1. Proširenje primene procedure saradnje EP i Saveta	203
4.2.2. Procedura saodlučivanja Parlamenta i Saveta	204
4.2.3. Procedura saglasnosti Parlamenta	207
4.3. Uloga Parlamenta u drugom i trećem stubu EU.....	207
4.4. Kontrolna ovlašćenja Parlamenta	209

VI Poglavlje

INSTITUCIONALNE REFORME PREMA UGOVORU O EU IZ AMSTERDAMA I DEMOKRATSKI DEFICIT EU

1. Uvodna razmatranja	214
2. Ciljevi institucionalne reforme EU iz Amsterdama	217
3. Institucionalni sistem prema rešenjima Ugovora o EU iz Amsterdama	222
3.1. Novine u Ugovoru o EU iz Amsterdama u odnosu na Savet EU	223
3.1.1. Predlozi za reformu organizacije i rada Saveta EU	223
3.1.2. Pravna rešenja u odnosu na Savet EU prema Ugovoru o EU iz Amsterdama	227
3.2. Novine u Ugovoru iz Amsterdama u odnosu na Komisiju EU	230
3.2.1. Predlozi za reformu Komisije tokom Međuvladine konferencije ..	230
3.2.2. Ugovor iz Amsterdama i dopune u odnosu na Komisiju EU	232
3.3. Novine u Ugovoru iz Amsterdama u odnosu na Evropski sud pravde	233

4. Promene u Ugovoru iz Amsterdama u odnosu na ostale institucije EU	236
4.1. Finansijski sud	236
4.2. Ekonomski i socijalni komitet i Komitet regiona	236
5. Evropski parlament i demokratski deficit EU	237
5.1. Položaj Evropskog parlamenta u Ugovoru iz Amsterdama.	238
5.1.1. Jačanje zakonodavnih ovlašćenja EP	238
5.1.2. Ostale institucionalne odredbe u odnosu na Parlament	240

TREĆI DEO

POZITIVNO PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIRI UNIJE I AKTUELNE PERSPEKTIVE EU

VII Poglavlje

UGOVOR O EU IZ NICE

1. Uvod - od Amsterdama do Nice	242
2. Evropski Parlament	244
2.1. Raspodela sedišta u Evropskom parlamentu.	244
2.2. Jačanje zakonodavnih ovlašćenja Parlamenta.	245
2.3. Jačanje položaja Parlamenta prema Sudu pravde.	245
3. Evropska Komisija	246
3.1. Sastav Komisije	246
3.2. Sastav Komisije posle širenja EU	246
3.3. Naimenovanje Komisije	247
3.4. Jačanje pozicije Predsednika Komisije	247
4. Savet ministara	248
4.1. Odlučivanje kvalifikovanom većinom	248
4.2. Blokirajuća manjina u Savetu - institucionalni problemi	249
4.3. Jednoglasno odlučivanje u Savetu	251
5. Ostale institucije i organi EU	252
6. Izmene iz Nice u oblasti drugog i trećeg stuba Unije	254
6.1. Izmene u drugom stubu Unije	254
6.2. Izmene u trećem stubu Unije	255
7. Ojačana saradnja u EU	256
8. Povelja EU o osnovnim pravima - zaostavština iz Nice	257
8.1. Uloga institucija EU u donošenju Povelje EU o osnovnim pravima	257
8.2. Značaj Povelje EU o osnovnim pravima	260
9. Evropska konvencija - epilog Ugovora iz Nice	261

VIII Poglavlje

PERSPEKTIVE EU U SVETLU PRIMENE ZAJEDNIČKE SPOLJNE POLITIKE EU

1. Uvodne napomene	263
2. Istorijski kontekst zajedničke spoljne politike EU	264
3. Institucionalna ograničenja zajedničke spoljne i bezbednosne politike EU prema Ugovoru o EU iz Mاستريhta.	266
4. Institucionalna poboljšanja zajedničke spoljne politike EU prema Ugovoru o EU iz Amsterdama i Nice	270
5. Relevantni faktori primene zajedničke spoljne politike EU	274
6. Institucionalne perspektive zajedničke spoljne politike EU – Ima li nade za Evropskog ministra spoljnih poslova? -	277
7. Zaključak	280

IX Poglavlje

BUDUĆNOST UNIJE - PRAVNE TENDENCIJE U EU

1. Predlog Ugovora o Ustavu Evrope – neuspeli povratak federalizmu (2004 – 2006.) -	282
2. Aktuelni pravci razvoja EU- Berlinska deklaracija (2007) -	285

PRILOG – Berlinska deklaracija, 25. mart 2007

Declaration on the occasion of the fiftieth anniversary of the signature of the Treaties of Rome	288
---	-----

X Poglavlje

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Zaključna razmatranja	290
Summary	299
Content and methodology of the monograph - resume.	300
Concluding remarks	306
Literatura	309
Knjige:	309
Članci:	315
Dokumentacija:	321
Relevantne Internet adrese:	323
Beleška o autoru	325